

Verslag

Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit

Datum: 5 september 2012

Plaats: Slot Loevestein. Poederrijen

Aanwezig:		
Naam	Vertegenwoordigt	Werkt bij
Rob van Hees	Voorzitter CCvD	
Walter de Koning	Secretaris CCvD	ERM
Dré van Dinther	Vakgroep Restauratie	Bouwbedrijf Van Dinther
Marc van Roosmalen	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid -RVR	Rijksgebouwendienst
Arno Boon	Federatie Instandhouding Monumenten - FIM	BOEi
Jos van Rooden	Federatie Grote Monumenten Gemeenten - FGM	Gemeente Leiden
Jan Roest	Vereniging architecten werkzaam in de Restauratie - VAWR	Van Hoogevest Architecten
Gerard Ottevanger	provincies	Provincie Zuid-Holland
Gerlach Takkenkamp	Gespecialiseerde aannemers	
Arjen van der Drift	Certificerende instellingen	KIWA
Afwezig:		
Naam	Vertegenwoordigt	Werkt bij
Michiel van Hunen	Rijksdienst Cultureel Erfgoed - RCE	RCE
Gast:	Vertegenwoordigt	Werkt bij
Miranda Maring	Certificerende instellingen	Hobéon

1. opening, vaststellen agenda

Toegevoegd wordt een agendapunt 6a: keuze van een plaatsvervangend voorzitter.

2. verslag bijeenkomst 27 april

Redactioneel: er worden enkele tekstuele wijzigingen vastgesteld. De wijzigingen worden in het verslag zelf doorgevoerd.

Besluit: het verslag is met in achtneming van bovenstaande wijzigingen vastgesteld.

Naar aanleiding van:

- de Begrippenlijst op de website wordt aangevuld met 'Leidraad' en Richtlijn'
  - jaarverslag ERB: in de toekomst zal aan iedere certificerende instelling gevraagd worden om een aantal gegevens zodat het CCvD een evaluerend jaarverslag mbt het functioneren van de schema's kan opstellen. De inhoudelijke aspecten worden geregeld in de Kwaliteitsstandaard (zie agendapunt 3); de verplichting tot het leveren van gegevens is opgenomen in de licentie-overeenkomst tussen ERM en de certificerende instelling.
- De actielijst wordt doorgenomen en geactualiseerd.

De
Koning

---

3. ERM Kwaliteitsstandaard

Tijdens de vorige vergadering zijn de hoofdlijnen van de Kwaliteitsstandaard voor het beoordelen van aan het CCvD voorgelegde kwaliteitsrichtlijnen besproken. Op basis hiervan heeft de begeleidingscommissie een concept ERM-Kwaliteitsstandaard opgesteld. Arjen van der Drift licht toe de belangrijkste punten in de begeleidingscommissie gevoerde discussie toe. De Kwaliteitsstandaard is gebaseerd op bestaande standaarden in de bouw en vervolgens restauratie-specifiek gemaakt. De belangrijkste inhoudelijke aspecten zijn verwoord in het Voorwoord (ambities) en paragraaf 5.3 (eisen aan de kwaliteitsregeling). Tijdens de discussie komt aan de orde:

De
Koning/
Maring

- Het college accepteert na discussie dat de eis aan de certificerende instelling (5.3.3.) om geaccrediteerd te zijn, niet onverkort kan gelden gezien de opbouwfase in de sector. Belangrijk is echter wel dat het niet hebben van een accreditatie een tijdelijke situatie is. Per BRL / URL waarbij van de voorkeur voor accreditatie van de CI wordt afgeweken, moet een termijn bepaald worden. Een standaard termijn is niet gewenst.
- ERM moet volgens 5.3.3. in het toezicht op de CI voorzien als er geen accreditatie is (en de Raad voor Accreditatie dus geen toezicht houdt). De manier waarop dit gebeurt moet nog worden ingevuld. Hobéon heeft een voorbeeld voor een kaderregeling voor dergelijke gevallen.
- Opmerking over de CCvD-besluitvorming: bij het vaststellen van (de wijziging van) een document zou er inzicht moeten zijn in de verwachte kosten.

De
Koning

- In het voorwoord en par 5.3 zal worden verwoord dat verantwoording + documenteren een belangrijk aspect is. Gedacht wordt aan het restauratieverslag zoals dat op enkele plaatsen al gebruikelijk is. De schriftelijke weerslag van een symposium waarbij verslag is gedaan van de restauratie zou ook als zodanig kunnen dienen. Vermeden moet worden dat dit een zware administratieve verplichting wordt.
- In de Ambities en uitgangspunten (Voorwoord) worden historische waarden en vakmanschap genoemd in plaats van enkele specifieke onderdelen.
- Gediscussieerd wordt over de in de Ambities en uitgangspunten opgenomen aandacht voor 'duurzaamheid'. Overwogen wordt dat de kosten van een restauratie substantieel worden bepaald door duurzaamheidseisen en dat duurzaamheid een beleidsprioriteit is. De aandacht voor het onderwerp is dus terecht.
- In 5.3.7 Kennis & Kunde wordt explicieter gemaakt dat de inzet van 'de juiste kennis op de juiste plaats' ook geldt voor inhuur en uitbesteden. Het leveren van een bijdrage aan de continuïteit van ambachtelijke kennis wordt meer verplichtend beschreven.
- Par 5.3.8 Proceskwaliteit zal ook verwijzen naar restauratiebestekken en bestekstermen.
- Nav paragraaf 5.3.8 wordt besproken dat het niet gewenst is een

---

verplichting tot uitbesteding aan een erkende (onder-)aannemer op te nemen. 'Kwaliteit moet zich zelf verkopen'. Er zijn ook praktische argumenten voor dit standpunt: er staan gemiddeld gesproken nog te weinig gecertificeerde bedrijven op de lijst op de website van ERM. In aanvulling hierop benadrukt Arno Boon dat de FIM achter het streven naar kwaliteit(-verbetering) staat, maar dat goed werk ook mogelijk is bij niet erkende partijen en dat men zelf in staat is om dit onderscheid te maken. Marc van Roosmalen onderschrijft dit maar wijst er op dat de regelmatige / professionele opdrachtgever zich zo'n standpunt kan veroorloven, voor de incidentele opdrachtgever ligt dat veel moeilijker. Bovendien staan volgens hem aanbestedingsregels een vrije keuze in de weg; de kwaliteitsrichtlijnen geven dan een welkom kader.

Vd Drift/
De Koning

Besluit: het ERM-bestuur adviseren de Kwaliteitsstandaard vast te stellen met in achtneming van bovenstaande wijzigingen.

---

4. Wijziging BRL Erkend Restauratie Bouwbedrijf (ERB)

In 2011 is gestart met de herziening van de ERB. Aanleiding was toen de wens om het begrip 'klein' bedrijf dat op het certificaat is vermeld ook in het inschrijfbeleid van de onderneming naar voren te doen komen. Een eerste voorstel is besproken in het CCvD (gebaseerd op een onderscheid in complexe en niet-complexe werken). Dat voorstel is door het CCvD niet overgenomen.

Vervolgens is een nieuw voorstel uitgewerkt gebaseerd op 'de kerncapaciteit' van de onderneming, gerelateerd aan het organisatorisch vermogen van de onderneming om ineens veel grotere werken dan voorheen aan te nemen. De begeleidingscommissie heeft na uitgebreide discussie geconcludeerd dat de nadelen van een dergelijke detaillering niet opwegen tegen de voordelen van vergrote duidelijkheid naar de opdrachtgever. Het begrip 'kerncapaciteit' is niet opgenomen in het wijzigingsvoorstel.

In de loop van de besprekingen van de begeleidingscommissie is overigens gebleken dat de ERB op diverse andere plaatsen verduidelijking behoeft. Deze zijn uitgewerkt in het voorstel tot wijziging. In de nazending voor de vergadering zijn enkele correcties toegevoegd.

De voorgestelde wijzigingen betreffen:

- aansluiting op de regeling Kennis & Kunde van de provincie Gelderland
  - ambitie tot 'ketenkwaliteit', het waar mogelijk inschakelen van erkende onderaannemers is duidelijker verwoord
  - verduidelijkingen van de tekst, bv de duiding van waterbouwkundig, de aan te leveren gegevens
  - het schrappen van enkele eisen die in praktijk geen inhoud blijken te hebben) n.a.v. uitgevoerde audits
  - relatie met het logo Restauratiekwaliteit
  - verbeteringen in de structuur van het document (verplaatsen teksten en extra verwijzingen).
-

Het bestuur van de Vakgroep Restauratie heeft vergaderd over de gewenste verduidelijking van de ERB op het punt van het onderscheid 'klein' / 'midden-groot'. Dit in verband met de kritische reacties van enkele Vakgroep-leden op het voorstel om het begrip 'kerncapaciteit' in te voeren.

Uit deze reacties blijkt dat het Vakgroep-bestuur er niet in is geslaagd om de aanleiding voor de gewenste verduidelijking goed uit te leggen in de laatste ledenvergadering.

Ook maken de reacties helder dat de inhoudelijke uitwerking van het begrip, de bijbehorende rekenmethodes en de spelregels nog aandacht behoeven. Het begrip 'kerncapaciteit' is daardoor nog niet gereed voor invoering.

Niettemin is het Vakgroep-bestuur van mening dat de berekening van de 'kerncapaciteit' de juiste oplossingsrichting vormt voor de gewenste verduidelijking van de ERB.

Het Vakgroep-bestuur stelt daarom voor om binnen de vereniging in een werkgroep deze oplossingsrichting nader uit te werken in enkele documenten (berekeningsmethode + spelregels). Na een beoordeling van de Begeleidingscommissie en het CCvD Restauratiekwaliteit van deze stukken, zouden deze documenten vervolgens op vrijblijvende en experimentele basis gedurende een proefjaar (2013) aan de BRL ERB toegevoegd kunnen worden, zodat alle gecertificeerde bedrijven kunnen bezien wat de toepassing ervan voor hun bedrijven betekent. Het proefjaar 2013 zal door de Vakgroep Restauratie ook worden aangegrepen om de communicatie over dit project te verbeteren. Eind 2013 kan dan een evaluatie plaatsvinden en worden besloten of en wanneer de invoering kan plaatsvinden.

In de discussie komen de volgende zaken aan de orde:

- het college vindt het houden van een proefjaar en evaluatie mbt het begrip 'kerncapaciteit' een goed voorstel. Dat betekent dat er op dit moment geen verplichting in de ERB voor dit onderwerp wordt opgenomen. De conclusies van de evaluatie zullen bij volgende wijziging in de ERB worden verwerkt. Benadrukt wordt dat de ERB een levend document is en dat het goed is om nieuwe inzichten regelmatig te verwerken.
- In par 5.4 is de regeling voor het inschakelen van onderaannemers opgenomen. Besproken wordt of er reden is tot verdere aanscherping van de tekst. Zoals ook bij agendapunt 3 aan de orde is gekomen wordt niet gestreefd naar verplichtingen. Wel worden de woorden 'waar mogelijk' aangepast in 'bij voorkeur'.
- De aanduiding 'nationaal' in de titel is betekenisloos en wordt geschrapt.

Besluit:

De
Koning

- de wijziging van de ERB vast te stellen als ontwerp en belanghebbenden op de mogelijkheid van het geven van reacties te wijzen.

Van
Dinther

- de ontwerp-wijziging is inclusief de correcties in de nazending en de boven besproken wijzigingen
- In te stemmen met het houden van een proefjaar en evaluatie mbt het begrip 'kerncapaciteit'. Het voortouw ligt bij de Vakgroep Restauratie.

---

5. BRL en Erkenningsregeling Erkende Restauratie Voegbedrijven

De ERV regeling is besproken tijdens de CCvD-vergadering op 27 april 2012. Het CCvD heeft verzocht een aantal wijzigingen aan te brengen om de toegankelijkheid te vergroten en de koppeling aan het logo Restauratiekwaliteit te maken. Hobéon en VNV hebben daartoe de tekst opnieuw doorgelopen en aangepast. Tevens heeft men geconcludeerd dat het gewenst is om een variant voor personen op te stellen. Dit is beschreven in een aparte erkenningsregeling. Gerlach Takkenkamp en Miranda Maring lichten toe dat met name de ervaringen tijdens de eerste certificeringen hiertoe hebben geleid. Het blijkt voor ZZP-ers (financieel) niet mogelijk om aan de volledige set eisen te voldoen. Anderzijds is het wel een voor de voegerssector zeer relevante groep. De productinhoudelijke eisen zijn voor 99% identiek, maar de administratieve zaken zijn sterk vereenvoudigd; een opdrachtgever heeft dus geen 'last' van het onderscheid.

Tijdens de discussie komen de volgende zaken aan de orde:

- Het college onderschrijft de wenselijkheid van een aangepaste regeling voor ZZP-ers. De uitwerking in een aparte regeling stuit echter op bezwaren. Het leidt er toe dat er 2 vrijwel identieke regelingen zijn, dat is moeilijk uit te leggen naar anderen dan de voegers. Het spoort ook niet met de Kwaliteitsstandaard: ERM wil steeds werken met 1 regeling per onderwerp. Het zou toch mogelijk moeten zijn om de beide uitgangspunten te verenigen in 1 regeling. Het verschil in bedrijf of ZZP komt dan tot uiting op het certificaat. De ERB regeling kent een vergelijkbare structuur. Arjen van der Drift wijst daarbij op de BRL 9500 van KBI die hetzelfde dilemma heeft verwerkt in 1 regeling.
- Verschillende collegeleden hebben inhoudelijke suggesties voor de tekst van de URL (o.a. par 5.9 en bijlage C). Afgesproken dat dergelijke opmerkingen tot uiterlijk 15 september bij Miranda Maring en Walter de Koning kunnen worden ingediend. Miranda Maring en Gerlach Takkenkamp wijzen op het nu al langdurige voortraject wat zijn sporen in het draagvlak voor de regeling kan nalaten. Besproken wordt daarom dat het gewenst is om alleen voorstellen tot wijziging door te voeren die een beperkte uitwerking vragen. Verdere wensen zullen aan de orde zijn bij de evaluatie na een periode van gebruik van de regeling.

Besluit:

- Allen - Het is mogelijk om tot uiterlijk 15 september eenvoudig verwerkbaar opmerkingen in te dienen bij Miranda Maring / Walter de Koning
- De Koning/
Maring - De BRL en regeling worden geïntegreerd in 1 document met onderscheid tussen bedrijf en ZZP-er op het certificaat.
- het ERM-bestuur adviseren de BRL ERV te bekrachtigen met in achtname van bovenstaande wijzigingen.

---

6. Projectplan restauratieschilders

- De Koning Het projectplan is niet bij de vergaderstukken gevoegd en zal worden nagezonden.
Miranda Maring geeft een schets van de voorgeschiedenis en meldt dat er een nieuw initiatief tot een regeling voor restauratieschilders is gestart.
- De Koning Besluit: deze informatie zal bij het te starten project worden betrokken en waar nodig zal de begeleidingscommissie worden uitgebreid.

6a. Aanwijzen plaatsvervangend voorzitter

Marc van Roosmalen wordt met algemene stemmen verkozen tot plaatsvervangend voorzitter van het CCD Restauratiekwaliteit.

---

7. Informatie-uitwisseling / mededelingen

- Walter de Koning licht kort de stand van zaken voor de projecten in het jaarprogramma 2012 toe:
- Roest - P004 Leidraad opdrachtgeving: nog niet gestart
- P005 Richtlijn Toezicht & Handhaving: gestart, binnenkort 1^e bijeenkomst van de begeleidingscommissie. Jan van Roest geeft een suggestie voor lid van de begeleidingscommissie door.
- De Koning - P006 URL Restauratiesteenhouders: voorstel op agenda volgende vergadering
- De Koning De BRL 5020 Instandhoudingstechnologie is overgedragen aan ERM en zal waar mogelijk gaan fungeren als centrale BRL voor gespecialiseerde aannemers. De BRL wordt geactualiseerd en het KOMO-logo wordt vervangen door het logo Restauratiekwaliteit. Het wijzigingsvoorstel zal tijdens de volgende vergadering aan de orde komen.
- De Koning

---

8. Rondvraag

Gerlach Takkenkamp meldt dat er een EVC-regeling voor voegers is gestart zonder relatie met de BRL ERV. Dat bevordert de duidelijkheid naar anderen niet, vindt de VNV.

Volgende vergadering 23 november 2012, 9.30 – 12.00 uur in Gouda.